

1,076

Migranata intervjuisanih tokom vježbe

9 dana

Prosječna dužina boravka u BiH

4,506

registracije od strane SPS-a u oktobru 2023

28,386

registracija od strane SPS-a od januara do oktobra 2023

Top **3** zemlje porijekla ispitanika

51.6%
Afganistan

20.4%
Maroko

5.7%
Pakistan

96.5%

Putovalo kroz zemlju autobusom

43.1%

64.3%

ispitanika već najmanje jednom pokušalo preći granicu s Hrvatskom

4.5%

Od onih koji borave izvan PPC-a ne planira biti smješteno u bilo kojem PPC-u

Ovaj izvještaj pruža uvide u profile, iskustva, potrebe, rute putovanja i namjere migranata koji su u tranzitu kroz Bosnu i Hercegovinu (BiH).¹ Podaci su prikupljeni od 2. oktobra do 31 oktobra 2023. IOM je proveo vježbu praćenja ruta u Republici Srpskoj, Kantonu Sarajevo, Posavskom kantonu, Tuzlanskom kantonu, Bosansko-podrinjskom kantonu i Unsko-sanskom kantonu kako bi pratio trendove ulazaka i izlazaka, te modalitete tranzita unutar BiH. IOM je također anketirao 1,076 migranata na aktivnim tranzitnim lokacijama kao što su autobuske stanice i ključne ulazne i izlazne lokacije širom zemlje, kao i u četiri tranzitna prihvatna centra u BiH (Lipa, Ušivak, Borići and Blažuj).

Napomena: Ova mapa je ilustrativna. Prikazane granice i imena, kao i nazivi upotrijebljeni na ovoj mapi ne podrazumijevaju zvaničnu podršku ili priznanje od IOM-a.

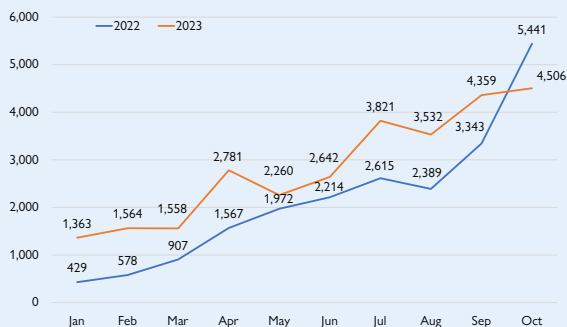
Mapa 1: Najzastupljenije rute kojima putuju migranti unutar BiH

PRAĆENJE RUTA

- U mjesecu oktobru, od strane IOM-a uočeno je značajno manje osoba na aktivnim tranzitnim lokacijama (upola manje).
- Šezdeset i četiri posto ispitanika je pokušalo neuspješno da pređe granicu između Hrvatske i BiH, što je dvostruko više u poređenju sa prošlim mjesecom.
- Mapa iznad prikazuje da migranti ulaze u BiH kroz jedno od četiri područja na istočnoj granici sa Srbijom, odnosno južnije na granici sa Crnom Gorom. Većina ispitanika ulazi u području oko Zvornika. Druge ulazne tačke iz Srbije su u području Bijeljine, Bratunca graničnog prelaza Šepak.
- Od granice sa Srbijom migranti autobusom ili taksijem dolaze do Sarajeva, a zatim nastavljaju svoje putovanje prema Unsko-sanskom kantonu.
- Iz Crne Gore migranti većinom prelaze granicu u BiH u blizini graničnog prelaza Metaljka. Migranti plaćaju taksi od Čajniča do Gorazda, a zatim nastavljaju do Sarajeva autobusom.
- Većina migranata dolazi do Sarajeva i produžuje dalje do Bihaća kako bi pokušali preći granicu i ući u Hrvatsku na području Velike Kladuše.

1. Ispitanici uključuju migrante u neregularnoj situaciji, izbjeglice i tražitelje azila, pošto se referentna populacija sastoji od miješanih migracijskih

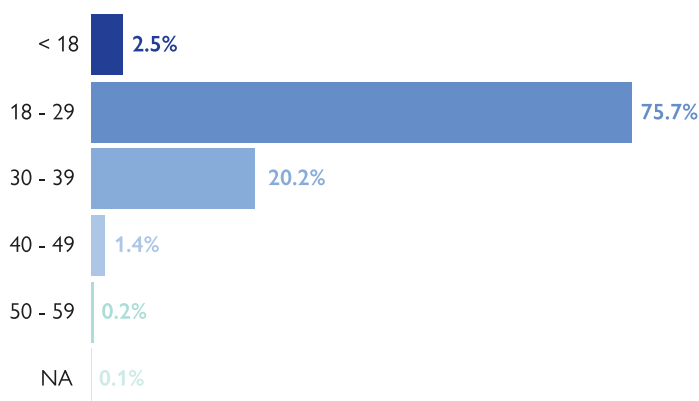
SPS je od januara do oktobra 2023, evidentirao 28,386 registrovanih migranata po dolasku u zemlju, što predstavlja povećanje od 32.3 u poređenju na isti period 2022.

Slika 1: Registracije migranata u BiH, 2022. u odnosu na 2023

PROFILI

Uzorak se sastoji od 1,076 pojedinačnih migranata anketiranih na autobuskim stanicama na poznatim ulaznim rutama, tranzitnim lokacijama i izlaznim lokacijama u BiH, kao i u četiri PPC-a (Blažuj, Ušivak, Lipa and Borići). Prosječna starosna dob ispitanika iznosila je 26, pri čemu je najmlađi ispitanik imao 14, a najstariji 60 godina. Većina ispitanika (83,7%) navodi da nisu u braku. Žene su činile 6.6 posto, a djeca 2.5 posto uzoraka.

Slika 2: Dobna raspodjela uzorka (n=1,076)

PUTOVANJA

Prosječna dužina boravka u BiH je devet dana. Devedeset tri posto ispitanika ušlo je u zemlju preko područja na granici sa Srbijom, a preostalih sedam posto je ušlo iz Crne Gore.

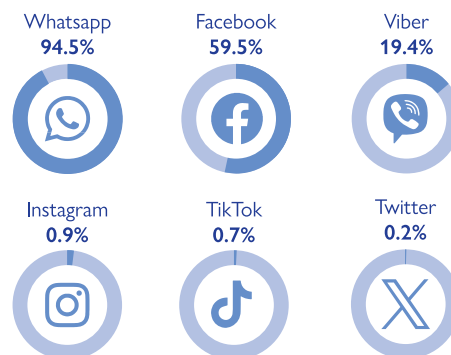
Na pitanje da li su bili u pratnji osoba koje su im pomogle preći granicu, 27.8 posto ispitanika je navelo da su imali pratnju. Intervjui s ključnim sagovornicima otkrivaju da je upotreba usluga pomagača pri prelaženju granice dobro organizirana i sugeriraju da je ova praksa daleko rasprostranjenija nego što se to može zaključiti iz podataka. Ispitanici koji su ušli iz Srbije u prosjeku su platili 102 eura po osobi za prelazak granice, a ispitanici koji su ušli preko Crne Gore 85 eura.

Intervjui s ključnim sagovornicima otkrivaju da migranti dogovore cijene prelaska granice s krijumčarima. Stoga cijene variraju u zavisnosti od pregovaračke moći migranata u datom momentu.

U anketi su migranti pitani kako se kreću između gradova i ključnih lokacija u BiH. Većina ispitanika (96.5%) navodi da su između nekih ključnih lokacija putovali autobusom. Osim autobusom, 43.1 posto njih navodi da su putovali taksijem i 0.4 posto njih također navodi da su putovali privatnim vozilom.

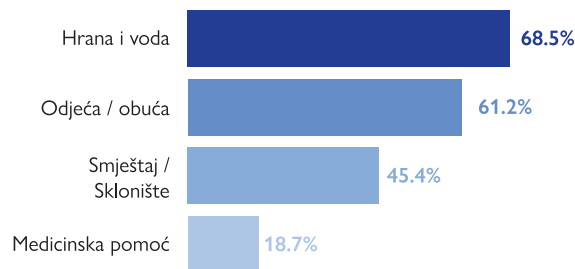
Skoro dvije trećine (63,9%) ispitanika je već najmanje jednom pokušalo preći granicu s Hrvatskom. Ovo predstavlja značajno povećanje u poređenju sa prethodna dva mjeseca kada smo imali 30 i 32,6 posto ispitanika koji su prijavili neuspješne pokušaje prelaska granice. Kao razlog neuspjeha najčešće navode da su ih vlasti presrele i vratile, što je izjavilo 97,4 posto ispitanika. Svi koji su pokušali preći granicu s Hrvatskom navode da će pokušati ponovo.

Anketirani ispitanici koriste društvene medije i instant poruke kako bi organizirali svoj put do Zapadne Evrope. Platforme koje najčešće koriste su WhatsApp, Facebook i Viber.

Slika 3: Najčešće navođene platforme koje migranti koriste za planiranje svojih putovanja (moguće više odgovora) (n=1,076)

Potrebe koje ispitanici najčešće navode obično su vezane za dugotrajno putovanje kroz regiju.

Slika 4: Najvažnije aktuelne potrebe izvan privremenih prihvatnih centara (moguće više odgovora) (n=1,076)

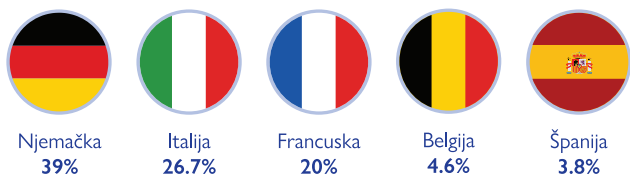
SMJEŠTAJ

Od migranata koji su intervjuirani izvan formalnih prihvatnih centara (n=535), njih 4.5 posto navodi da se nisu registrirali i ne planiraju se registrirati u PPC-ima tokom boravka u BiH. Ovo je uglavnom zato što žele što prije proći kroz zemlju i preći granicu ili zato što su sebi osigurali neki alternativni smještaj.

Mnogi migranti koji stižu u zemlju kasno noću biraju da prenoće u blizini autobuskih stanica dok čekaju mogućnosti prevoza. Četrdeset i tri posto ispitanika navodi da je u nekom trenutku spavalo na otvorenom, što predstavlja povećanje od 17 posto u poređenju na prethodni mjesec. Dvadeset i jedan posto navodi da su skvotirali u napuštenim zgradama ili kampovali u poljima, što predstavlja povećanje od 13 posto u odnosu na prethodni mjesec. Manje od jedan posto (0,8%) ispitanika navodi da su odsjeli u hotelu ili hostelu, dok 0,5 posto navodi da su platili privatni smještaj. Ispitanici su u prosjeku plaćali od 15 do 20 eura po osobi za noćenje u privatnom smještaju.

PLANIRANE ZEMLJE ODREDIŠTA

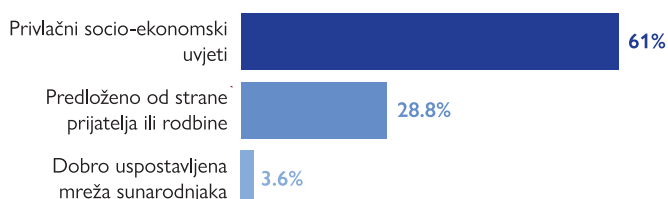
Najzastupljenije zemlje odredišta su slične kao i u istraživanju sprovedenom prošlog mjeseca, uz jednu izmjenu. Španija je zauzela peto mjesto umjesto Austrije. Na slici 5 ispod prikazani su postotci za pet najzastupljenijih planiranih zemalja odredišta.

Slika 5: Pet najzastupljenijih odredišta (n=1,076)

Zemlje odredišta se razlikuju u zavisnosti od nacionalnosti. Preko polovine ispitanika iz Afganistana (50,6%) navodi da žele ići u Njemačku, a 32,1 posto da žele putovati u Italiju. Skoro polovina Marokanaca (46,4%) navodi da namjeravaju putovati u Francusku, a 23,6 u Italiju. Većina državljana Pakistana navodi Italiju (52,5%), dok preostalih 27,9 posto navodi da namjeravaju putovati u Njemačku. Iranski državljani kao odredište navode Njemačku (76.5%) ili Ujedinjeno Kraljevstvo (23.5%). Državljan Demokratske Republike Kongo kao odredište većinom navode Francusku (64.5%) ili Belgiju (19.4%). Ispitanici iz Sijera Leonea uglavnom navode Francusku (39%) i Njemačku (19.5%).

Na slici 6 ispod prikazani su razlozi zbog kojih ljudi biraju svoje zemlje odredišta.

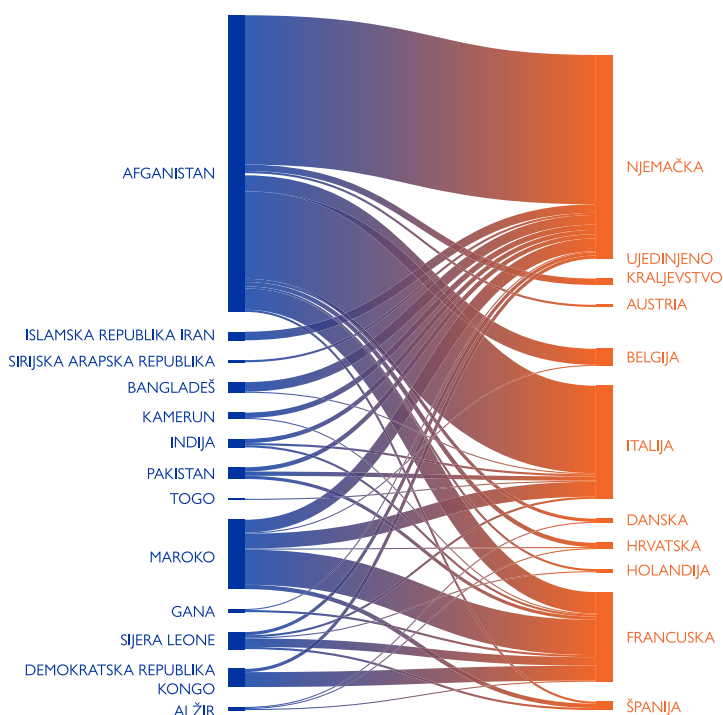
Slika 6: Razlozi za izbor planirane zemlje odredišta (n=1,076)

SPECIJALNI FOKUS – IRANSKI DRŽAVLJANI

Kako bi putovanja, iskustva i kompleksne potrebe migranata u pokretu bolje smjestio u kontekst, IOM svakog mjeseca provodi intervju u fokusnim grupama s migrantima u PPC-ima. Za ovaj mjesec IOM je proveo tri odvojene fokusne grupe s Irancima. Nalazi bi mogli ukazivati na prosječan profil iranskih državljana koji su u tranzitu kroz BiH.

- Svi intervjuirani Iranci izrazili su zabrinutost po pitanju zaštite u zemlji porijekla i u toku samog putovanja.
- Iranci se nalaze na petom mjestu registrovanih nacionalnosti u BiH. SPS je u 2023 godini registrovala blizu 1.000 Iranaca.
- U poređenju sa drugim nacionalnostima, Iranci imaju izraženiju tendenciju da formiraju heterogene grupe migranata, sa značajnim brojem djece (blizu jedne desetine), žena (skoro jedna četvrtina) i porodica (više od jedne četvrtine) koje prolaze kroz BiH u toku 2023. godini.
- Imamo različite načine napuštanja Islamske Republike Iran. Neki ispitanici koriste bezvizni režim sa Turskom, i dogovaraju nastavak putovanja dalje iz Turske. Drugi ispitanici prvo putuju u zapadne provincije Islamske Republike Irana i onda pronalaze pomoć za prelazak granice putem grupa na Telegramu. Svi ispitanici su potvrdili da bi koristili regularne načine putovanja kada bi imali mogućnost, umjesto da se oslanjaju na krijumčare² za organizaciju putovanja.
- Ispitanici su na putovanju iskusili poteškoće i nasilje od strane vlasti i krijumčarskih grupa. Posebno su naglašeni navodi o zadržavanjima, fizičkim napadima i otuđivanju stvari od strane predstavnika vlasti u Grčkoj i Bugarskoj.
- Imamo i navode o nasilju od strane krijumčarskih grupa. Nekoliko je ljudi izjavilo da su, nakon što su privedeni u Grčkoj, vraćeni prema granici s Turskom gdje su predani krijumčarskim grupama, koje su se sastojale od drugih migranata, a koji su ih potom opljačkali i fizički napali.
- Nakon što su uspjeli prijeći granice i doći na Zapadni Balkan, postojao je osjećaj da je prelazak granice unutar regiona postalo lakši, jeftiniji i uspješnij. Međutim, bilo je nekih navoda o kontinuiranom nasilju i prijetnjama koje su počinili krijumčari na Zapadnom Balkanu.

² „Krijumčarenje” se definiše kao „nabavka, u cilju sticanja, direktno ili indirektno, finansijske ili druge materijalne koristi, od nezakonitog ulaska osobe u državu članicu čiji to lice nije državljanin ili stalni stanovnik.” (International Migration Law No. 34 - Glossary on Migration)

Slika 7: Planirana zemlja odredišta po nacionalnosti (n=1,076)

Popisivač IOM-a razgovara s grupom migranata u Unsko-sanskom kantonu. © IOM BiH 2023

PODRŠKU PRUŽILI:

Norwegian Ministry
of Foreign Affairs

Ministry of Foreign Affairs
and International Cooperation of Italy

METODOLOGIJA

U ovom izvještaju koristi se pristup višestrukih izvora i višestrukih metoda u cilju pružanja uvida u profile, iskustva, potrebe, obrasce kretanja i namjere migranata koji prolaze kroz BiH.

Anketiranje migranata

Upitnik se popunjava putem Kobo Toolbox i prikuplja informacije o dobi, spolu i nacionalnosti ispitanika, informacije o njihovim putovanjima do BiH, informacije o registracijama i načinima kretanja unutar zemlje, kao i o njihovim primarnim potrebama u vrijeme anketiranja. Anketa je anonimizirana i dobrovoljna, a ispitanici ne dobijaju nikakvu naknadu za učešće. Ispitanici mogu odlučiti da ne odgovore na bilo koje pitanje i mogu povući svoj pristanak u svakom trenutku. Podatke je od 2. do 31. oktobra 2023. prikupilo sedam timova od ukupno trinaest popisivača (pet žena i osam muškaraca) u Kantonu Sarajevu, Unsko-sanskom kantonu, Tuzlanskom kantonu, Banjoj Luci, Bijeljini, Goraždu i Zvorniku. Podaci su također prikupljeni u četiri PPC-a (Lipa, Ušivac, Blažuj i Borići). IOM je ukupno anketirao 535 migranta izvan PPC-a, na iznad navedenim aktivnim tranzitnim lokacijama, i 541 migranata unutar PPC-a.

Vježba praćenja ruta

Terenski timovi IOM-a posmatrali su ključne ulazne, tranzitne i izlazne lokacije u BiH kako bi procijenili osnovne rute kojima migranti putuju kako bi ušli u zemlju, kretali se unutar nje i izašli iz zemlje. Ova vježba praćenja ruta provedena je od 23. do 27. oktobra 2023. IOM-ovo praćenje obuhvatilo je 246 migranta, a na osnovu opažanja sačinjena je mapa.

Intervjui s ključnim sagovornicima

Ključni sagovornici pomažu pružanjem informacija o modusu operandi mobilnosti migranata čak i kad terenski timovi IOM-a nisu prisutni da bi ih sami posmatrali. Svrha intervjuja s ključnim sagovornicima je smještanje kvantitativnih podataka prikupljenih anektom u kontekst. Intervjui s ključnim sagovornicima obavljaju se putem fokusnih grupa migranata unutar PPC-a. Provodi ih osoblje IOM-a obučeno za vođenje kvalitativnih diskusija u fokusnim grupama ranjivih populacija.

OGRANIČENJA

Vježbe prikupljanja podataka provode se u kontekstu sljedećih ograničenja:

1. IOM-ovi terenski timovi prikupljaju podatke u smjenama unutar radnog vremena IOM-a (07:30 – 18:30). Međutim, mnogi migranti ulaze i putuju kroz zemlju izvan ovog termina, a naročito kasno u noći ili rano ujutro prije svitanja.
2. Podaci se zasnivaju na pogodnom uzorku migranata sa anketnih lokacija u navedenom vremenskom okviru i stoga se ne mogu generalno primijeniti na širu migrantsku populaciju u BiH.
3. Prikupljanje podataka ograničeno je na područja poznata po ulasku, tranzitu i izlasku migranata iz BiH. IOM kontinuirano prati ove lokacije uz podršku drugih lokalnih partnera. Međutim, s obzirom na veličinu zemlje, nije moguće provoditi prikupljanje podataka na svim područjima gdje su migranti eventualno prisutni. IOM prioritet daje najfrekventnijim ulaznim, tranzitnim i izlaznim lokacijama koje se određuju na osnovu prisustva na terenu i kontakata s ključnim sagovornicima.